

Overheidsvisies op verantwoordelijkheid

Een overzicht van de ontwikkeling in overheidsvisies op de verantwoordelijkheidsverdeling, met name tussen overheid en burgers, maar ook bedrijven en maatschappelijke organisaties bij het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken in de afgelopen tien jaar. Wie zou welke taak moeten en mogen, maar ook kunnen en willen hebben?

Tijdvak 2011-2013

Economische crisis en bezuinigingen, introductie van de 'participatiesamenleving'.

Tijdvak 2014-2019

Einde van de crisis, groeiende aandacht voor complexe opgaven waar de samenleving voor staat.

Volumemutatie bruto binnenlands product t.o.v. het voorgaande jaar (in procenten)

Tijdvak 2020-2021/2022

Coronacrisis, toeslagenaffaire en aardbevingen in Groningen beeldbepalend. Roep om burgerberaden.

*voorlopige cijfers

Overheidsvisie op verantwoordelijkheid

Terugtrekkende 'kleine en krachtige overheid', Verzorgingsstaat wordt participatiesamenleving.

Relatie met burgers

Adviesraden stellen: geef actieve burgers ruimte en steun; overheid zet in op eigen verantwoordelijkheid.

Dominante sturingsfilosofie

Societal resilience is dominante discours. In praktijk *New Public Management* (efficiëntie en bezuiniging).

Overheidsvisie op verantwoordelijkheid

Akkoorden bij grote opgaven. Overheid verantwoordelijk voor dienstverlening.

Relatie met burgers

Aandacht voor burgerverantwoordelijkheid verdwijnt naar achtergrond en lokaal; verantwoordelijk burgerschap als respectvolle omgang.

Dominante sturingsfilosofie

Herontdekking dienstverlenende overheid. *Network Governance* centraal voor grote opgaven, *Societal Resilience* lokaal.

Overheidsvisie op verantwoordelijkheid

Overheid verantwoordelijk voor draaiende houden samenleving, o.a. financieel.

Relatie met burgers

Vertrouwen burger winnen d.m.v. dienstverlening en betrekken burgers in beleidsvorming.

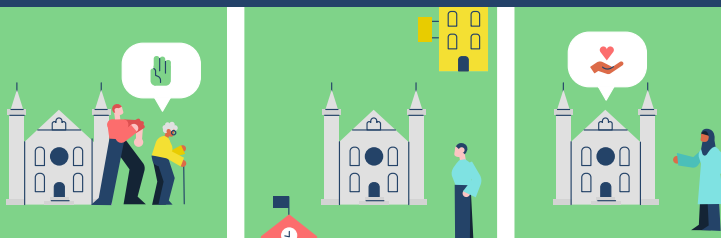

Dominante sturingsfilosofie

Nieuwe vormen van overheidssturing in crisistijd: dienstverlenende overheid, zoektocht naar actieve burgerrol binnen *Network Governance*.

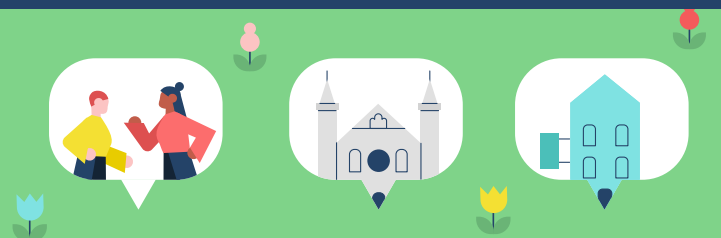
Hoofdconclusies en adviezen

Algemene conclusies verleden

Golfbeweging

We zien in de afgelopen tien jaar een golfbeweging in de visies van de overheid op de verantwoordelijkheidsverdeling.

Verskillende visies

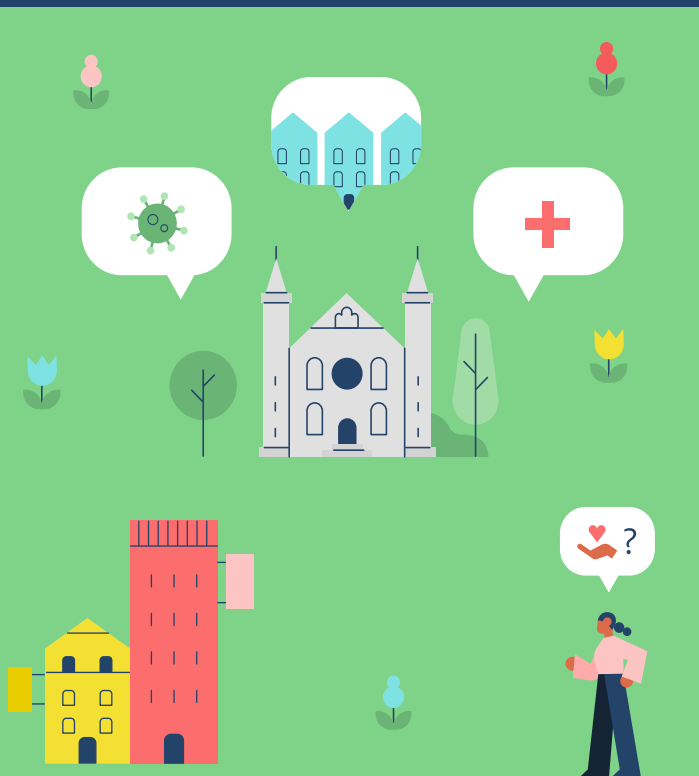
De verschillende visies op verantwoordelijkheid blijven naast elkaar bestaan.

Factoren

Factoren die de golfbeweging beïnvloeden zijn ideeën en verwachtingen t.a.v. burgers, maar ook economische en maatschappelijke ontwikkelingen en grote opgaven (klimaat, vergrijzing, corona).

Reflecties op huidige situatie

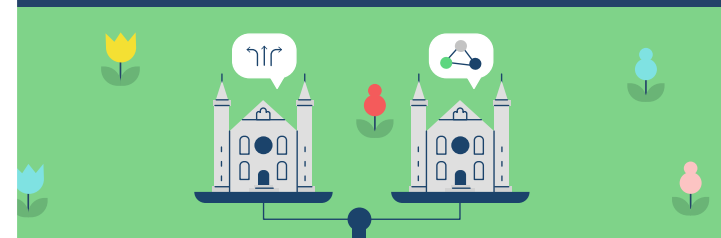

Combineren

Ook de vraagstukken van dit moment, bijvoorbeeld rondom klimaat, zorg en wonen, lijken te vragen om een combinatie van verantwoordelijkheidsmodellen en visies.

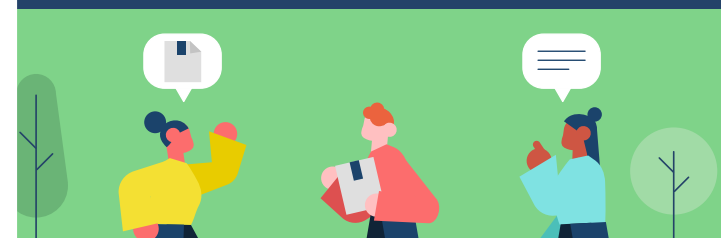
Enerzijds gaat het dan om een traditionele sturende overheid die het voortouw neemt, anderzijds om een netwerkende overheid die marktpartijen en maatschappelijke organisaties betreft bij de aanpak hiervan. Ook gaat het om een responsieve overheid die burgers betreft bij de beleidsvorming

Vooruitblik

Winstwaarschuwing

In een krachtenveld waar de overheid zowel wil sturen als akkoorden wil sluiten met maatschappelijke partijen, zal het niet gemakkelijk zijn om veel ruimte te bieden aan daadwerkelijke zeggenschap van burgers.

Aanmoediging

Toch bieden de recente ontwikkelingen om burgers meer en eerder te betrekken bij beleidsvorming een mooie aanleiding om te komen tot meer echte zeggenschap en ruimte voor burgers.

Voorwaarde

Betrek burgers op een manier die bij hen past, met aandacht voor burgers die niet (willen) participeren in een burgerberaad.